

EWA PATRA

**NIETYPOWE FORMY ZATRUDNIENIA
JAKO ELEMENT ELASTYCZNOŚCI RYNKU PRACY
W POLSCE**

A K A D E M I A
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

PRZEWODNICZĄCY ZESPOŁU DS. WYDAWNICTW
AKADEMII NAUK STOSOWANYCH W ELBLĄGU
Prof. dr hab. inż. Jerzy Łabanowski

RECENZENCI

Prof. dr hab. Zenon Wiśniewski, UMK
Prof. dr hab. Renata Marks-Bielska, UWM

REDAKCJA, KOREKTA i SKŁAD
Oficina Wydawnicza Edytor.org

PROJEKT OKŁADKI
Lidia Ciecierska

ELBLĄG 2023

WYDANO ZA ZGODĄ REKTORA ANS W ELBLĄGU

© by Wydawnictwo ANS w Elblągu

ISBN 978-83-62336-75-3

WYDAWNICTWO AKADEMII NAUK STOSOWANYCH W ELBLĄGU
82-300 Elbląg, ul. Wojska Polskiego 1, tel. 55 629 05 55

Wydanie I | Nakład 120 egz. | Format B5 (170 x 240 mm) | Ark. wydaw. 22,2

Spis treści

WSTĘP	9
ROZDZIAŁ 1. ELASTYCZNOŚĆ JAKO CECHA WSPÓŁCZESNYCH RYNKÓW PRACY	15
1.1. Elastyczność rynku pracy w ujęciu teoretycznym	17
1.1.1. Istota elastyczności rynku pracy	17
1.1.2. Uwarunkowania rozwoju elastycznego rynku pracy	27
1.1.3. Charakterystyka wybranych mierników elastyczności rynku pracy	41
1.2. Wymiary elastyczności rynku pracy	60
1.2.1. Znaczenie mobilności zasobów pracy dla elastyczności podażowej strony rynku pracy	60
1.2.2. Rola mechanizmu kształtowania wynagrodzeń w procesie uelastyczniania płac	71
1.2.3. Elastyczność popytowej strony rynku pracy jako determinanta wielkości i struktury zatrudnienia	77
1.3. Adaptacja koncepcji elastyczności do specyfiki polskiego rynku pracy	90
1.3.1. Strategia elastyczności i bezpieczeństwa jako odpowiedź na przemiany zachodzące na rynkach pracy w Unii Europejskiej	90
1.3.2. Implementacja elementów flexicurity a polski rynek pracy	102
ROZDZIAŁ 2. NIETYPOWE FORMY ZATRUDNIENIA A ELASTYCZNOŚĆ POLSKIEGO RYNKU PRACY	115
2.1. Istota elastycznych form zatrudnienia	117
2.1.1. Deskrypcja i klasyfikacja elastycznych form zatrudnienia	117
2.1.2. Charakterystyka form zatrudnienia pracowniczego	122

2.1.3. Formy zatrudnienia niepracowniczego – podstawowe zagadnienia	149
2.1.4. Pozostałe elastyczne formy zatrudnienia	160
2.2. Niestandardowe formy zatrudnienia na polskim rynku pracy w świetle analizy statystycznej	176
2.2.1. Założenia do analizy zakresu występowania nietypowych form zatrudnienia	176
2.2.2. Umowy na czas określony jako przykład stosowania elastycznych form zatrudnienia	178
2.2.3. Praca w niepełnym wymiarze czasu – wybrane aspekty	189
2.2.4. Charakterystyka samozatrudnienia jako formy nietypowego zatrudnienia	201
ROZDZIAŁ 3. PERSPEKTYWY STOSOWANIA ELASTYCZNYCH FORM ZATRUDNIENIA NA RYNKU PRACY W POLSCE	213
3.1. Uwarunkowania stosowania nietypowych form zatrudnienia na polskim rynku pracy	215
3.1.1. Ekonomiczne przesłanki rozwoju elastycznych form zatrudnienia	215
3.1.2. Czynniki społeczne determinujące zakres stosowania nietypowych form pracy	224
3.1.3. Regulacje prawne określające ramy wykorzystywania elastycznych form pracy	235
3.2. Ocena siły oddziaływania czynników wpływających na poziom wiedzy i postaw wobec nietypowych form zatrudnienia	255
3.2.1. Konceptualizacja problematyki badawczej – główne obszary problemowe	255
3.2.2. Metoda, technika i narzędzie badawcze zastosowane w badaniu empirycznym	262
3.2.3. Charakterystyka próby badawczej	267
3.3. Identyfikacja determinant kształtujących postrzeganie elastycznych form zatrudnienia na podstawie wyników badania empirycznego	270
3.3.1. Świadomość na temat elastycznych form zatrudnienia	270
3.3.2. Opinia o nietypowych formach zatrudnienia	272
3.3.3. Wiedza w zakresie elastycznych form zatrudnienia	277
3.3.4. Postawa wobec nietypowych form zatrudnienia	282
3.3.5. Doświadczenie w pracy w elastycznych formach zatrudnienia i w pracy zdalnej	283

3.3.6. Pandemia COVID-19 a elastyczność środowiska pracy	289
3.3.7. Analiza zależności poszczególnych obszarów badawczych ujętych w modelu badawczym	293
3.4. Wnioski z przeprowadzonego badania empirycznego	302
3.5. Rekomendacje dla podmiotów wspierających uelastycznianie polskiego rynku pracy	305
ZAKOŃCZENIE	311
BIBLIOGRAFIA	317
SPIS TABEL	359
SPIS RYSUNKÓW	363
ANEKS: KWESTIONARIUSZ ANKIETY	365